

ARABA

Bertso aske bat

Bertso askea errimarik gabekoari esaten zaio: beste puntuek errimatzen dute eta zu hoskidetasunik gabe utzi zaituzte; bere kasa dabilen pertsonari deritzo. Bada, Arabako hauteskundearen panorama zein den azaltzeko, egokia da irudikatzea Araba politikoki bertso libre gisa. Izan ere, hauteskunderik hauteskunde aldaketa gehien egon den herrialdea da Araba.

 RUBEN SÁNCHEZ BAKAIKOA

Aldaketen zergatiak ulertzeko, honako bi faktore hauek azpimarratzekoak dira. Lehenik, kameleoiak: leku guztietan bezala, badira beti boto bera ematen dutenak (inoiz botorik ematen ez dutenak barne), baina Araban, itxuraz badira kameleoi asko, eta ez dago erraz igartzetik zein txaketarekin dabilen. Bigarrenik, Gasteizentzismoa: Arabako populazioaren %75 Gasteizen bizi da, eta 5.000 biztanletik gorako beste hiru udalerririk ez daude.

LAUREN ARTEKO LEHIA

Arabako Batzar Nagusietarako hauteskundearen emaitza historikoei begiratu gero, EAJ da gehienetan irabazi duen alderdia: zazpi aldiz, ondotik PPK hirutan eta EAk behin. Gasteizen are anitzagoa da panorama: EAJk bost aldiz irabazi du, PPK lautan, eta EAk eta PSEk behin. Arabar arrarotasun horretan –eta frikismoarekin mugan–, Unidad Alavesa alderdiak behin bigarren egin zuen Gasteizen eta Araban. EAetik banantzeko eskatzen zuten haiek; non daude orain kameleoi endemiko haiek?

Beste berezitasun bat da ezker abertzalearen gorakada azken hamarkadan; herrialde honetan hazi da gehien. 2011ko bozetan, EH Bilduk 11 eserleku lortu zituen Batzar Nagusietan eta 6 zinegotzi Gasteizen. Emaitzak errepikatu zituen 2015ean eta 2019an (urte

horretan, Batzar Nagusietan, eserleku bat gehiago ere lortu zuen: 12). Ilegalizazioen aurretik, Herri Batasunaren eta Euskal Herritarrok-en emaitzarik onenak puskaz apalagoak izan ziren: Batzar Nagusietan 8 eserleku 1987an, eta Gasteizen 3 zinegotzi (1987, 1991 eta 1999an). Bestalde, Podemosek 8 eserleku lortu zituen Batzar Nagusietan 2015ean, lehen aldiz aurkeztu zirenean (Gasteizen 3 zinegotzi). 2019ko bozetan 4 eskuratu zituen, eta inkestek 3 ematen dizkiote oraingoetan.

GASTEIZ

Gaur-gaurkoz, EAJ-PSE-PP hirukoan PP ageri da ahulen. Javier Marotok lortu zituen emaitza ikusgarriak 2015ean (9 zinegotzi), arrazakeriaren karta aterata. Baina karta horrek berak agerrarazi zuen “Gora Gasteiz” mugimendua, Marotok alkatetzan ez jarraitzea eragin zuena, eta geroztik PP behera ari da Gasteizen eta Araban. Inkesta gehienek 5 zinegotzi ematen dizkiote.

PSEk 5-6 zinegotzi izan beharko lituzke Gasteizen. Udal gobernua partekatu du EAJrekin, baina ez dirudi horrek bereziki higatu duenik. PSEk Madrilgo egoeraren uhina jaso ohi du: PSOE eta Pedro Sánchez indartsu badaude, indartsu, bestela, ahul. Une honetan, ez hotz ez bero.

EAJk aldatu du alkatetagaia, Gorka Urteanek omen zuen higadura zela eta.

Baina Urtaran ezaguna da, Gasteizen zortzi urtez alkate izan eta gero, Beatriz Artolazabal ez bezala. Gainera, azken aldian EAJ ez da batasun gehiegirik erakusten ari, are, Gasteiz vs Jaurlaritza ere transmititu da, tranbia, AHT edo etxebizitza politiketan. Inkesta gehienek faborizotzat jotzen dute, hala ere.

EH Bilduri dagokionez, batzuetan “Larrion efektua” aipatu da. Miren Larrionek inoizko emaitzarik onenak lortu zituen Gasteizen ezker abertzalearentzat, 2019an: 24.529 boto, 6 zinegotzi. Baina aurreko hauteskundeetan baino 1.100 boto gehiago izan ziren, “soilik”. Aurten, 6-7 zinegotzi, inkesta gehienek arabera.

Alegia, egoera zera da: EAJ, PP eta PSEren artean badago boto-poltsa komun bat, eta, bestalde, ez dago motibo handirik pentsatzeko EH Bilduk azken hamarkadako emaitzei berriz eutsiko ez dienik. Beste hiru hautagaietan baten bat ez bada argi nagusitzen –inkesta gehienek arabera, EAJ gailenduko da–, EH Bilduk irabaz lezake.

KUADRILLAKA

Arabarrak ez direnentzako bitxikeria eta ohar gisa, esan behar da XVI. mendetik Araba kuadrillaka antolatzen dela (ez bakarrik poteorako). Lurralde osoa asko baldintzatzen du Gasteizek: Batzar Nagusietarako 38 eserleku

ematen ditu; Aiaraldeak 5 eta gainerako herrialde osoak, “Lur Jareak” deritzanak, 7.

Aiaraldeko kuadrillan, Laudio (Arabako bigarren udalerrri populatuena) EAJ eta EH Bilduren artean ibili da dantzaz; inkestek oso gertu jartzen dituzte bata eta bestea. Amurrion ere estu egon daitezke gauzak (EAJ izan ohi da nagusi), Artziniegan (azkenengotan nabarmen samar EH Bildu nagusitu da) eta Aiaraldeko herri txikietan bezalaxe.

LUR JAREAK

Arabako Lautadari dagokionez, aurreko hauteskundeetan Agurainen EAJ nagusitu zitzaion EH Bilduri, 17 botoren aldeaz. Gainerako herrietan ere hortxe dute lehia. Oraingo alkatetzak honela banatuta daude: EH Bildurenak dira Asparrena, Barrundia, Donemiliaga eta Zalduekoak; EAJrenak Burgelu eta

Iruraiz Gauna; eta Dulantzi independenteena.

Zuia-Gorbeialdean ere EH Bildu eta EAJren arteko lehia dago, eta legealdiz legealdi ezker abertzalearen aldera lerrokatzen joan da Aramaion, Urkabustaizen, Zuian eta Legutian. EAJ nagusi da Zigoitia eta Arratzua-Ubarrundian.

Arabako Errioxan, 15 udalerrietatik 10 EAJrenak dira gaur egun: Bastida, Bilar, Ekora, Kripan, Lantziego, Leza, Moreta, Oion, Eskuernaga eta Guardia. PPri Navaridas eta Mañueta baino ez zaizkio geratzen, garai bateko nagusitasunetik. Eltziego historikoki PSE-rena izan da, baina independenteak dira egun; Lapuebla de Labarcan ere independenteak daude alkatetzan. EH Bilduk Samaniegon du alkate bakarra.

Arabako Mendialdean, EAJrenak dira Arraia-Maeztu, Harana, Bernedo eta Lagran. Kanpezun eta Urizaharran

independenteak, baina esan liteke EH Bildutik gertuagokoak direla.

Añanaldea da Arabako (eta Euskal Herriko) *far west*-a, lurralde “urruna” eta “ezezaguna”. 10 udalerrri dira, gehienak EAJren aldekoak: Kuartango, Erribera Goitia, Erribera Beitia, Gaubea, Beranturi eta Lantaron. Iruña-Okan PSEk irabazi ohi du. Independentek daude Añanan, Armiñon eta Zanbranan.

Bukatzeke, azken hauteskundeetan, Trebiñuko konderraren barruan Argantzonen EH Bildu nagusitu zen, eta Trebiñun independenteak. Arabako zortzigarren kuadrilla da.

Batzar Nagusietan, EAJk aiseago nagusitu beharko luke, baina EH Bildu areago gerturatu ahal zaio. Udalerrri batzuetan, lehen EAJrenak ziren batzuk EH Bildura pasatu dira eta PP eta PSE-ren botoak eta, beraz, udalerrri batzuk, EAJra pasatu dira. ●

Iñigo Urkullu lehendakaria eskuinean, eta haren ezkerrean Gorka Urtearan, Beatriz Artolazabal eta PSEko Gasteizko alkategai Maider Etxebarria. (Argazkia: Endika Portillo / FOKU)

